

ELS QUIRÒPTERS DEL PARC NATURAL DE S'ALBUFERA DE MALLORCA

JEAN FRANÇOIS NOBLET*

NOBLET, J. F. (1995): "Els quiròpters del Parc Natural de S'Albufera de Mallorca". *S'Albufera de Mallorca*. (Monografies de la Soc. Hist. Nat. Balears 4). Pp. 169-173. ISBN: 84-273-6506-3. Ed. Moll, Palma de Mallorca.

Una campanya de camp de dia 19 a dia 26 de Maig de 1992 ha permès la formació del primer catàleg de quiròpters del Parc Natural de S'Albufera. Aquesta fauna està integrada per nou espècies (*Rhinolophus hipposideros*, *Myotis capaccinii*, *M. nattereri*, *M. myotis*, *Pipistrellus pipistrellus*, *P. kuhli*, *Miniopterus schreibersi*, *Tanarida teniotis* i *Barbastella barbastellus*). Aquesta darrera espècie, nova per a les Balears, ha estat capturada en sis ocasions durant la campanya; dues de les captures són de femelles en gestació. Tots els exemplars foren alliberats. Es considera probable la presència de *Hypsugo savii*, *Plecotus austriacus* i *Eptesicus serotinus*. Hi ha indicis de presència de *Nyctalus leisleri*. El Parc Natural de S'Albufera és una localitat important per aquest grup en el context insular. **Paraules Clau:** Quiròpters. S'Albufera. Mallorca. *Barbastella*.

A field study undertaken between 19 and 26 May 1992 produced the first list of bats for the Park of S'Albufera. The list comprised nine species (*Rhinolophus hipposideros*, *Myotis capaccinii*, *M. nattereri*, *M. myotis*, *Pipistrellus pipistrellus*, *P. kuhli*, *Miniopterus schreibersi*, *Tanarida teniotis* and *Barbastella barbastellus*). The last named species, new for the Balearics, was captured in six occasions during the study; two of them involved pregnant females. All bats taken were released again after capture. Other species probably present are *Hypsugo savii*, *Plecotus austriacus* i *Eptesicus serotinus*. There were indications that *Nyctalus leisleri* was also present. S'Albufera Natural Park is an important locality in the Island context for this group.

Keywords: Bats. S'Albufera. Mallorca. *Barbastella*.

INTRODUCCIÓ

La fauna quiropterològica del Parc Natural de S'Albufera és poc coneguda. Fins avui, no havia estat objecte de cap treball específic, i sols es tenien notícies molt parcials a través d'observacions esporàdiques o publicacions d'àmbit geogràfic més ampli.

L'autor ha pogut realitzar aquest treball gràcies a la iniciativa d'EARTHWATCH, que ha promogut aquest inventari amb la finalitat de conèixer millor aquesta fauna i promoure les mesures de conservació més adients.

Les observacions de camp foren realitzades entre el 19 i el 25 de Maig de 1992,

*Cîteau de Rocharron, 38240 Meyland. France.

i varen incloure els distints biòtops del parc: canyissars, boscs de galeria, dunes fòssils i dunes litorals.

MÈTODES UTILITZATS

a) Revisió bibliogràfica. La bibliografia existent sobre els quiròpters de les Balears és de bona qualitat, i s'han utilitzat els treballs d'ALCOVER 1986 i de BENZAL i DE PAZ 1991, que constitueixen les obres de síntesi de més interès. Aquesta darrera publicació assenyala la presència a l'illa de 14 espècies de rates pinyades: *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Rhinolophus mehelyi*, *Myotis myotis*, *Myotis capaccinii*, *Myotis nattereri*, *Epseticus serotinus*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus kuhlii*, *Hypsugo savii*, *Plecotus austriacus*, *Miniopterus schreibersii* i *Tadarida teniotis*. Alcover (in BARCELÓ i MAYOL, eds. 1980) considera probable la presència a S'Albufera de *Myotis myotis*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *R. hipposideros*, *Epseticus serotinus* i tal vegada *Tadarida teniotis*.

b) Recerca de caus i refugis. S'han prospectat sistemàticament els refugis i caus possibles dins el perímetre del Parc. S'han inspeccionat, concretament:

b.1) Bòvedes del ponts. Únicament s'ha detectat guano a certes enclotxes sota el pont dels Anglesos, sense que s'observassin animals.

b.2) Edificis. Malgrat una inspecció detinguda de voladissos, forats, runes, habitacions desocupades, soterranis i teulades, s'ha trobat únicament un exemplar de *Pipistrellus pipistrellus*, a una fissura de l'edifici dels excusats, a la Recepció del Parc.

b.3) Forats d'arbres. Són rars, a S'Albufera, ateses les característiques d'aquest biòtop. No se n'ha trobat cap d'ocupat.

b.4) Cova de Sant Martí. Aquesta cavitat, molt pròxima al Parc, es va visitar el dia 21 de maig. S'hi va observar una gran quantitat de guano, un *Myotis capaccinii* mascle i tres *Myotis myotis* també mascles.

c) Captures amb xerxes. Aquesta és la tècnica que ha proporcionat resultats més interessants. Es va utilitzar quatre nits, en els punts i horaris que detallam a continuació:

– 19/5/92, sobre el Pont del Canal des Sol, a Sa Roca. Es disposaren dues xerxes de 12 m superposades, on es capturaren 7 *Pipistrellus pipistrellus* (4 mascles i tres femelles), entre les 21 i les 3 h.

– 20/5/92, sobre el dic del Gran Canal, també dues xerxes de 12 m superposades. S'hi capturaren un mascle de *Pipistrellus pipistrellus* i dos *Myotis capaccinii* (un mascle i una femella gestant), entre les 22 h 30' i les 0h 30'.

En aquesta data es col·locaren xerxes igualment en el camí del malecò del Canal des Sol, immediat, amb el mateix horari. S'hi capturaren 3 *Pipistrellus pipistrellus* (2 mascles i una femella) i 3 *Barbastella barbastellus* (femelles).

– 21/5/92, en el camí que travessa el Pinar de Ses Puntes, 12 m de xerxa. S'hi capturaren una femella de *Myotis myotis*, una de *Pipistrellus kuhlii*, una de *Myotis nattereri* i, a les primeres hores de la matinada, tres femelles de *Barbastella barbastellus*.

– 23/5/92, es col·loca una xerxa de 6 m a la sortida de la Cova de Sant Martí, entre les 21h i mitjanit. S'hi observen dos *Rhinolophus hipposideros*, un *Miniopterus schreibersii*; i es capturen set *Myotis capaccinii* (4 mascles i 3 femelles gestants) i quatre *Myotis myotis* (3 mascles i una femella gestant).

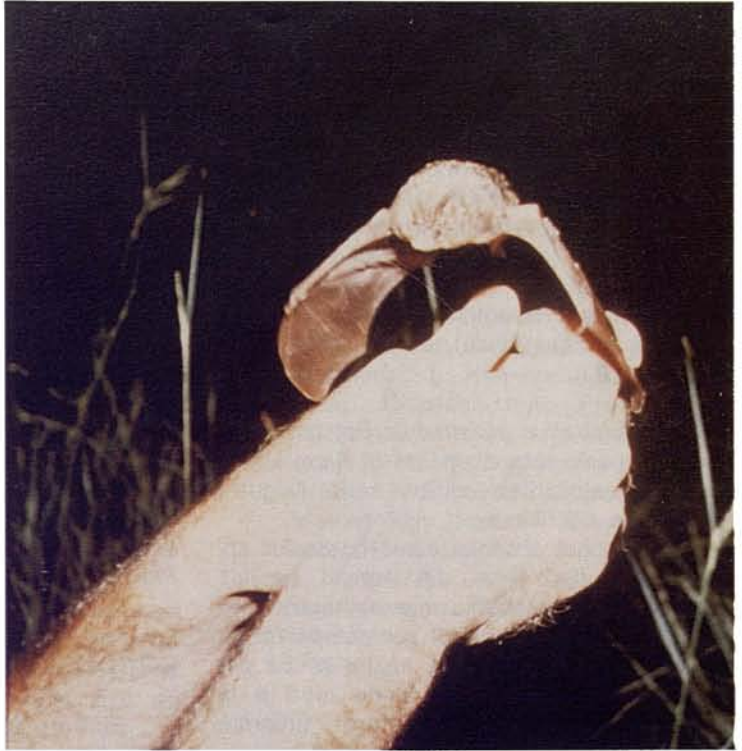
d) Observació directa i audicions.

L'observació directa en els crepuscles, i de nit mitjançant un projector, ens han permès constatar l'abundància de rates pinyades en el Parc, la presència quotidiana de *Tadarida teniotis*, els crits de la qual s'han escoltat cada nit, malgrat el vol prou alt dels exemplars; la probable presència de *Nyctalus leisleri*, que queda pendent de confirmació definitiva; i l'ocupació de la Cova de Sant Martí per individus aïllats de *Myotis myotis*, així com un mascle de *Myotis capaccinii*, dos *Rhinolophus hipposideros* i un *Miniopterus schreibersii*.

El primer exemplar de *Barbastella barbastellus* o rata pinyada de bosc capturat a les Balears.

The first specimen of *Barbastella barbastellus* ever captured in the Balearics.

(Foto: F. Noblet)

e) Egagròpiles

Hem trobat un niu d'Òliba, *Tyto alba*, a les immediacions del Parc. La dissecció de les egagròpiles col·lectades no ens ha permès detectar restes de quiròpters entre les 150 preses determinades (aus, insectes, *Mus*, *Apodemus*, *Rattus*, *Tarentola*). Seria necessari obtenir més de 1.000 preses, ateses les proporcions dels quiròpters a la dieta de l'Òliba en condicions equivalents.

RESULTATS

Catàleg dels quiròpters del Parc Natural de S'Albufera de Mallorca

a) *Rhinolophidae*

1. *Rhinolophus hipposideros*. Dos individus observats en vol a la Cova de Sant Martí el 23 de Maig. Espècie estival.

b) *Vespertilionidae*

2. *Myotis capaccinii*. Aquesta espècie és molt abundant al Parc. Caça sobre els canals. Alcover i Muntaner 1986 en citen

una important colònia de reproducció a la Cova de Sant Martí, on hem trobat restes d'un crani. El 20 de Maig es captura una femella gestant amb les mamelles inflades de llet. És interessant mantenir un seguiment sobre aquesta espècie, amenaçada en els sectors septentrionals de la seva àrea de distribució.

S'han recollit distints paràsits: *Penicillidia d. dufouri* (3 mascles i 3 femelles), *Nycteribia pedicularia* (11 mascles i 7 femelles) i *Spinturnix* sp.

3. *Myotis nattereri*. Es va capturar, al pinar de Ses Puntes, una femella gestant amb les mamelles inflades de llet, a mitjanit del 21/5/92. Portava un paràsit del gènere *Spinturnix* sp.

4. *Myotis myotis*. Se'n varen trobar tres individus aïllats el 21 de Maig; el mateix dia, en un camí forestal, a les 22 h 45' es captura una femella gestant amb les mamelles inflades de llet. El dia 23, a la sortida de la Cova de Sant Martí, se'n capturen quatre exemplars (3 mascles i una femella gestant). Les mesures dels individus capturats són les següents:

Sexe	Avantbraç	3er dit	5è dit	CM3
F	65,7	105,6	83,3	10
F	63	100	76,5	
M	60,5	100,2	78	10
M	61,1	103	79	10,8
M	60,7	97	76	10,7

S'hi col·lectaren els paràsits *Penicillidia d. dufouri* (Nyct.), un mascle; i *Spin-turnix myoti*.

5. *Pipistrellus pipistrellus*. És, probablement, l'espècie més abundant al Parc. L'hem vist volar entorn dels edificis, sobre l'aigua i els boscos de ribera.

Hem pogut observar com *Pipistrellus* sp. caça entre les tiges del canyet en els crepuscles. És probable que es reproduïxi al Parc, però no ha pogut ser comprovat, ja que el període de cria és posterior. Es pot anotar la troballa d'un individu mort a la carretera immediata al Parc (Informe d'Earthwatch de 1991).

6. *Pipistrellus kuhli*. Se'n va capturar una femella, sense cap signe de reproducció, el 21 de Maig, a les 23h 15'. Portava una larva del paràsit *Argas vespertilionis*.

7. *Barbastella barbastellus*. Aquesta és la troballa més important, ja que l'espècie no havia estat mai citada a les Balears, i n'hi ha poques observacions espanyoles. Com ja hem assenyalat, n'hem capturat sis individus, tres al bosc de ribera del Canal des Sol el dia 20 de Maig, i tres al camí de Ses Punes, dins del pinar. Dues de les sis femelles estaven en gestació. Sembla que és una espècie abundant al Parc, i que utilitza per a caçar els camins forestals.

Les mesures dels individus capturats són les següents:

Sexe	Avantbraç	Pes	Edat	Estat
F	38,5 mm	7,8 g	ad	gestant
F	40	8	ad	estiv.
F	40,4	8,9	ad	estiv.
F	38,7	8,2	ad	estiv.
F	40,4	8,9	ad	estiv.
F	38,8	9,3	ad	gestant

8. *Miniopterus schreibersii*. N'hem observat un individu aïllat el 23 de Maig, a la

Cova de Sant Martí. Alcover suposa la seva reproducció a aquesta cavitat.

9. *Nyctalus leisleri* cf. Se n'han escoltat crits cada nit, però convé confirmar la seva presència, car aquesta espècie no ha estat encara assenyalada a les Balears.

c) *Molossidae*

10. *Tadarida teniotis*. Escoltada també cada nit, sense cap gènere de dubte. Les repetides cites de l'espècie a les Balears permeten suposar una abundància major del que se suposava en el passat.

Finalment, voldríem assenyalat la probabilitat que prospeccions més detallades demostrin la presència de *Hypsugo savii*, *Plecotus austriacus* i *Eptesicus serotinus*.

CONCLUSIÓ

El Parc Natural de S'Albufera és una àrea rica en fauna de quiròpters, i s'hi assenyalen la major part de les conegudes a les Balears (8 sobre 14), amb abundància local d'una espècie inèdita aquí i molt rara a Espanya, *Barbastella barbastellus*, i la possibilitat de presència d'una altra espècie mai citada a les Illes, *Nyctalus leisleri*. L'abundància d'aigua i aliment proporcionen recursos favorables per a aquests animals, que podrien resultar afavorits per determinades mesures de gestió per crear i mantenir refugis favorables, mesures que han estat suggerides a la direcció del Parc.

AGRAÏMENTS

Voldríem assenyalat la nostra gratitud envers Nick Riddiford, investigador principal d'Earthwatch, impulsor d'aquest treball; A. Piantanida, per la seva col·laboració; als col·legues Tupinier, Benzal i Alcover, així com al "Grupo Asturiano para el Estudio y Conservación de los Murciélagos", per la seva ajuda amb la bibliografia; i als amics J. C. Beaucournu i H. Menu, per haver determinat respectivament els paràsits i les restes òssies. Així mateix, a tot el personal del Parc Natural de S'Albufera per la seva

acollida, i a Joan Mayol, per haver traduït i revisat l'article present.

BIBLIOGRAFIA

- ALCOVER, J.A. i MUNTANER, J. (1986): "Els quiròpters de les Balears i Pitiüses: una revisió". *Endins*, 12. Ciutat de Mallorca.
- ANONIMOUS, (1990): "*Tanarida teniotis* a Magalluf". *Papers de la Natura*, 7. Conselleria d'Agricultura. Palma.
- BARCELÓ, B. i MAYOL, J. (eds) (1980): *Estudio ecológico de la Albufera de Mallorca*. 406 pgs. Departament de Geografia de la Universitat de Palma de Mallorca.
- BARCELÓ i COMBIS, F. (1875): "Apuntes para la fauna balear: Catálogo metódico de los mamíferos observados en las islas Baleares". *Anales de la Soc. Esp. de Hist. Natural*, 4. Madrid.
- BENZAL, J. i DE PAZ, O. (1991): *Los murciélagos de España y Portugal*. Serie Técnica. ICONA. Ministerio de Agricultura. Madrid.
- EARTHWATCH (1991): *Project S'Albufera. A new model for environmental research*. Ed. Eathwatch-Europe. UK
- FERNANDEZ, R. i IBAÑEZ, C. (1987): "Patterns of Distribution of bats in the Iberian peninsula". In *European bat research*, V. HANAK, I. HORACEK & J. GAISLER (eds). Charles Univ. Press, Praha 1989. pp. 357-361.
- STEBBINGS, R.E. (1986): *Distribution and status of bats in Europe*. Institute of terrestrial ecology. Natural environment research council.
- TUPINIER, Y. (1975): *Chiroptères d'Espagne. Systématique. Biogéographie*. Thèse de doctorat. Univ. Cl. Bernard (Lyon I) 202 pp.